

EEN JENEVERTJE

Hugo Lambrechts-Augustijns

Oorspronkelijk was jenever een moutwijn waaraan extracten uit de jeneverbes werden toegevoegd. Sinds het einde van de negentiende eeuw bevat jenever (meestal) ook industrieel geproduceerde ethylalcohol, bijvoorbeeld uit suikerbietmelasse of aardappelzetmeel. De neutrale alcohol is goedkoper omdat de kolomdistillatie een continu proces is en niet geschiedt in tijdrovende stappen. Deze sterkedrank wordt vervaardigd in Nederland, België en enkele streken in het noorden van Frankrijk en in het noordwesten van Duitsland. Sinds 2008 heeft de Europese Unie deze streken erkend als een beschermde geografische aanduiding. Terwijl *korenwijn*-jenever is gebaseerd op moutwijn, bevat de Nederlandse *jonge* of *oude jenever* de neutrale alcohol. In de middeleeuwen werd de gedistilleerde wijn *brandewijn* genoemd. Door toevoeging van kruiden, zoals alsem, koriander, karwij of Sint-Janskruid kreeg dit distillaat een vermeende geneeskrachtige werking. De naam jenever is mogelijk afkomstig van professor Franciscus de le Boë Sylvius (1650) die zijn gestookt jeneverdrankje *genièvre* of *genova* noemde. De Engelse distillateurs beschikten niet over het juiste recept, en ontwikkelden een eigen drankje, dat *gin* werd genoemd.

Traditioneel wordt jenever in een café geserveerd in een borrelglas van ongeveer 4 cl. Een *borrel* is het middeleeuwse woord voor *drankje*. Jenever zonder toevoeging van smaakstoffen – een bitter of elixir – is een *klare*. Zo komt men tot de combinatie van een *jonge klare* en een *oude klare*. Door de kleine omvang van het glas gebruikte men het woord *neut*, dat een dialectische nevenvorm is van *noot*. In Vlaanderen spreekt men van een *witteke* (ook gebruikt voor *witbier*) of een *dreupel*, verwijzende naar een druppel. De matrozen kregen dagelijks hun rantsoen jenever, dat in marinetaal een *oorlam* werd genoemd. Dit woord is afgeleid van het Maleise woord *orang lama*. Dit staat voor iemand van overzee, die lang in Nederlands-Indië verbleef.

Op oude jeneverkruikjes komt soms KAN als inhoudsmaat voor. Het volume verschilde per regio. Een *Nijmeegse kan* = 1,3 liter, terwijl een *Bredase kan* = 1,6 liter.